

CONTRAT DE QUARTIER DURABLE

STEPHENSON

2018-2023

DUURZAAM WIJKCONTRACT

INRICHTING VAN HET TOEKOMSTIG PARK STEPHENSON

Burgerparticipatie en aanbevelingsboekje

Uitgevoerd door ERU

Inhoudtafel

1. INLEIDING	
2. « FABRIQUONS LE QUARTIER » - GROTE ORIËNTATIES	4
2.1 EEN PARK BESTEMD VOOR DE JONGEREN EN DE KINDEREN	5
2.2 EEN GROENE RUIMTE GUNSTIG VOOR ONTMOETINGEN	5
2.3 EEN PARK WAAR IEDEREEN ZICH GOED VOELT	6
3. PARTICIPATIEVE EN BILATERIALE ONTMOETINGEN – SPECIFIEKE AANBEVELINGEN –.....	7
3.1 LINEAIR EN TRAVERSAAL	9
3.2 VEILIGHEID	11
3.3 UITRUSTING	13
3.4 LANDSCHAP	15

1. INLEIDING

Onderhavig aanbevelingsboekje betreft de inrichting van het toekomstig park en ook het Stephensonplein. Deze aanbevelingen zijn niet noodzakelijkerwijze verplicht. Zij gaan niet uit van de bouwheer, de gemeente Schaarbeek. Het betreft een compilatie van behoeften, bezorgdheden en advies die werden verzameld bij de bewoners en verenigingen van de wijk, enerzijds, en de aanbevelingen voortspruitend uit de bilaterale ontmoetingen met de actoren die kunnen getuigen van hun ervaring in bepaalde domeinen, anderzijds. In deze fase heeft het bouwmeesterschap geen enkele beslissing getroffen inzake de verschillende aanbevelingen. Men wou vooral aan de projectdragers de kans geven om kennis te nemen van de voornaamste resultaten van het participatief proces. De beslissingen en arbitrages zullen worden getroffen na de ontwerpfasen van de architecturale studies.

Het participatief proces dat werd opgezet in het kader van onderhavig aanbevelingsboekje verliep in twee fasen. Het eerste deel van het proces vond plaats alvorens de conclusies van de studie van de definitie en de technische en economische haalbaarheid van het project Stephensonpool bekend waren. Het werd uitgevoerd door een ploeg van de operationele stadsplanning en duurzame ontwikkeling (ERU) en liet toe om de eerste aanbevelingen van de bewoners te organiseren in drie grote strekkingen. Het tweede deel van het participatief proces kwam na de besluiten van de definitiestudie. Deze werden aan de deelnemers voorgelegd en de discussies verliepen rond een luchtfoto van het park.

Onderhavig aanbevelingsboekje kadert in een lopend participatief proces. Het gaat er voor de gekozen projectdrager om te kunnen voortwerken tijdens de uitwerking van de schets, van het voorontwerp en van het project Stephensonpool. Dit derde deel van het participatief proces zal dan de vraag inzake het beheer van het park, wat tot hier toe weinig werd aangesneden, behandelen.

De aanbevelingen die volgen zijn geklasseerd volgens de thema's die werden aangesneden tijdens het participatief proces. Zij zijn niet bedoeld om een gecoördineerd en exhaustief vademecum van de uit te voeren inrichtingen in het toekomstig park af te leveren. Het zal er voor de auteur om gaan om keuzes te maken, standpunten in te nemen en zijn ideeën en de identiteit die hij aan het park wil geven te verdedigen.

2. «FABRIQUONS LE QUARTIER» - DE GROTE ORIËNTATIES

In het kader van het socio-economisch project van het wijkcontract Stephenson « *Fabriquons le Quartier* » gedragen door de ploeg ERU Urbanisme, werden de bewoners.woonsters van de Stephensonwijk bezocht, ondervraagd, gestimuleerd betreffende het project voor het toekomstig park langsheen de sporen. Om hun belevenissen en ideeën te verzamelen werden in 2020 en 2021 animaties georganiseerd om de mogelijke toepassingen binnen het park te testen.

Via gebruiksexperimenten werden de bewoners.woonsters ondervraagd over hun verlangens en verwachtingen voor het toekomstig park: discussies, antwoorden op interviews werden opgenomen, neergeschreven / getekend op dragers, het meubilair werd getest, enz. Verschillende thema's werden aangesneden: de begroeiing, de sport, de spellen, de kunstinstallaties, het meubilair, de wegen, de veiligheid, enz.

Hiervoor vonden in 2020 verschillende participatieve evenementen plaats : 3 workshops om **houten plantenbakken te maken** in samenwerking met JST (project voor begroeiing van de wijk), 2 workshops om reclamebord (panneau d'affichage) op maat te maken, en een **sportontmoeting** op het Stephensonplein die de jongeren het klimmen liet proberen (in samenwerking met de vzw Alleï'Up), zich te chronometreeren op een hindernissenparcours, en aan bodybuilding te doen (met de uitrustingen van de Queensbury). In 2021, stelde het "**salon urbain**" – een rondreizende uitrusting in de openbare ruimte – origineel meubilair voor om verschillende manieren om te gaan zitten of liggen te testen, bordspellen, een panel met referentiebeelden en een plan van de wijk, mini pingpong, meubilair voor ruilhandel, en een ideeëndoos... Zijn verplaatsingen en herhaling (9 keer) maakten het mogelijk om een maximum aantal personen van verschillende leeftijd, sekse en culturen te ontmoeten, en een maximum aan input te verzamelen: 13 audio-interviews, meer dan 65 ideeën in de box, voor 10 tot 15 deelnemers per "salon urbain"...

Dit participatief proces werd georganiseerd voorafgaand aan de conclusies van de haalbaarheidsstudie (Atelier Canevas en B612), zonder enige gedwongenheid door de site (nieuwe spoorlijn te voorzien, verminderde afmetingen, enz.). De benadering van de bewoners.woonsters was erg vrij, en liet hen toe om zich een beeld te vormen over een gedroomd, minimalistisch ideaal project. Het resultaat van deze ontmoetingen toont 3 belangrijke strekkingen: **een park bestemd voor de jongeren en de kinderen, een ontspanningsplek voor allen, een park waar iedereen zich goed voelt.**

2.1 EEN PARK BESTEMD VOOR DE JONGEREN EN DE KINDEREN

Er is een grote behoefte aan ruimten en activiteiten voor de kinderen en de jongeren in de wijk. De inrichting van het park is lang verwacht door dit publiek dat zoekt naar speeltuigen, sportmeubilair, ontmoetings- en uitwisselingsruimtes. Heden kan men hiervoor enkel terecht op het speelplein voor de allerkleinsten (op het Stephensonplein) en de agoraruimte (die gedoemd is om te verdwijnen). Het park zal moeten geprogrammeerd worden voor de jongeren en de kinderen, maar ook voor de tieners die momenteel te weinig aanwezig en actief zijn in de openbare ruimtes van de wijk. Verschillende ideeën en pistes werden geopperd in de loop van 2020 en 2021:

Speelinfrastructuren

- Niet enkel voor de allerkleinsten
- Schommels en/of glijbanen
- Materialen: metaal vermijden, want koud in de winter en verbrandend in de zomer
- Trampoline ingebouwd in de grond

Sportinfrastructuren

- Fitness/ workout (balken of apparaten)
- Terrein voor balsporten: voetbal/ basket
- Toelaten om het park te doorkruisen met de fiets /rollers
- Pingpongtafels
- Klimstructuren, verticale spellen
- Een drinkfontein nabij de spellen/ sportterreinen

2.2 EEN GROENE RUIMTE GUNSTIG VOOR ONTMOETINGEN

De meerderheid van de ontmoete bewoners.woonsters, ongeacht de leeftijd, zijn het ermee eens om in dit toekomstig park een landschap te zoeken dat gunstig is voor ontspanning en wandelingen. De wijk heeft inderdaad té weinig groene ruimtes en ontmoetingsplekken, het merendeel van de banken staan op het Stephensonplein dat heden erg mineraal is. Hoewel de nabijheid van de treinen laat vrezen dat het park tamelijk luidruchtig zal zijn, zal men creatief moeten zijn bij de inrichtingen (landschappen en ontspanningsmeubilair) zodat de bewoners.woonsters er met plezier naartoe komen. Verschillende ideeën en pistes werden geopperd in de loop van 2020 en 2021:

Meubilair

- Gezellige picknicktafels, met banken
- Inrichting en keuze van de banken:
 - Gezelligheid: sommige banken tegenover elkaar, geen individuele plaatsen
 - Banken aangepast voor oudere mensen (zithoogte, armsteunen en rugleuningen), voor iedereen
 - Veel kleuren in het meubilair en de inrichtingen
- Er is een sterke vraag naar barbecues. Hun plaatsing in het park moet echter worden goedgekeurd door de gemeentediensten en Infrabel.
- Vernieuwingen en creativiteit in de keuze van het meubilair: hangmatten/ ligstoelen/ meubilair dat toelaat om anders te gaan zitten (of liggen), maar !/\ het moet comfortabel en breed genoeg zijn.

Beplantingen

- De voorkeur voor biodiversiteit voor de flora en fauna, en diversiteit in de soorten binnen dezelfde familie

- Creatief zijn, mooie gekleurde bloemen planten, uitnodigen om de voeten van bomen te beplanten
- Gras om op te zitten, te liggen, te picknicken, te genieten
- Stadslandbouw voor de bewoners.woonsters
- Pedagogische borden voor de biodiversiteit/ sensibilisering voor de natuur.

2.3 EEN PARK WAAR IEDEREEN ZICH GOED VOELT

De bijzondere situatie van het park verontrust in het algemeen de bewoners.woonsters, zij zijn zich op zijn minst ervan bewust dat sommige punten zo snel mogelijk moeten bepaald worden om te zorgen voor een park waar iedereen zich goed voelt. Dit bevindt zich immers op een ruimte die heden verborgen is, dat de meerderheid nog nooit bezocht heeft, op percelen met oude privé moestuintjes, tegen de spoorweg, achteraan meerdere individuele huizen en verenigingen (Queensbury, CréActions, Transit). De volwassenen, maar ook de jongere die wij er ontmoetten voelen zich bezorgd over de veiligheid. Men zal de toe-eigening van het park door de buurtbewoners moeten mogelijk maken en het specifiek personeel zal moeten zorgen voor het beheer om alle eventueel vandalisme te vermijden. Verschillende ideeën en pistes werden geopperd in de loop van 2020 en 2021:

Veiligheid / beheer

- Het park 's nachts sluiten
- Een conciërge die aanwezig is (waar uitvinden hoe het park te beheren)
- Sociale controle aanmoedigen
- Veelvuldige doorgang van de gemeenschapswachters

Toegankelijkheid / inclusiviteit

- De toegang voor personen met beperkte mobiliteit vergemakkelijken
- Aandacht voor de gelijkheid van seksen, het park moet aangepast zijn voor allen: gemengde gebruiken, samen bestaan van verschillende activiteiten, beperking van de exclusieve toe-eigening door een dominante sekse
- De toegang tot het park verbieden voor honden, de voorkeur geven aan de caniste op het Stephensonplein

Ter afsluiting, de bewoners.woonsters wensen vooral dat het park **de kinderen en de jongeren verwelkomt** met spel- en sportinrichtingen voor alle leeftijden. Naast de uitrusting voor vrijetijdsbesteding wensen de bewoners.woonsters er zich te kunnen **ontspannen en genieten van de natuur**: beplantingen, bomen, bloemen, eventueel kleine moestuinen. Het moet een **plaats van bestemming** worden, niet enkel om door te lopen. Er wordt veel verwacht op het vlak van **de veiligheid en het beheer** van de plaats.

3. PARTICIPATIEVE EN BILATERIALE ONTMOETINGEN – SPECIFIEKE AANBEVELINGEN

Begin 2022, hadden het socio-economisch project “Fabriquons le quartier” - gedragen door ERU – en het participatief proces voor het project van het park – gedragen door RenovaS – dezelfde doelstellingen. Inderdaad, het project gedragen door ERU beoogt de integratie van de bewoners, woonsters en de actoren van de wijk bij de inrichting van deze nieuwe openbare ruimte: collectieve programmering, activering van de site en stimulatie van de tijdelijke bezetting. De projectfiche van het park, het park nr. 3 in co-creatie omvat een gelijkaardig proces: de burgerparticipatie tijdens de ontwikkeling van het project door het studie bureau, daarna de co-creatie.

Inspirerende bezoeken

In februari 2022 werden twee bezoeken aan het Zennepark georganiseerd om het voorbeeld van een lineair en uitgerust park te illustreren. Het eerste bezoek werd georganiseerd met 11 personen van het burgerpanel, een representatieve groep van wijkbewoners gekozen op willekeurige basis. Het tweede bezoek bracht 10 buurtbewoners van het toekomstig park samen. Het bezoek toonde voorbeelden (te volgen of te vermijden) volgens 4 thema's: lineariteit van het park, veiligheid, uitrustingen en beplanting. Na het bezoek werden de meningen van de deelnemers, neemsters verzameld tijdens een workshop. Er werd een honderdtal post-its inzake de mening ((+ en -) verzameld, evenals een zestigtal post-its met bijkomende ideeën.

Participatieve workshops

In maart 2022 werden vier participatieve workshops georganiseerd.

Tijdens elke workshops werd de technische en financiële haalbaarheid van het project “Stephensonpool” op een didactische wijze voorgesteld aan de deelnemers, neemsters (projectie en/of tekening rechtstreeks op de gedrukte plannen) alvorens over te gaan tot animatie- en participatietafels. De animaties werden georganiseerd rond referentiebeelden, waarbij de methode fototaal werd gebruikt om iedereen het woord te laten nemen voor de groep. De beelden hadden betrekking op de 4 thema's “lineariteit van het park”, “veiligheid”, “uitrustingen” en “beplanting”. Iedereen werd daarna gevraagd om enkele afbeeldingen te kiezen en deze voor te stellen aan de groep en daarbij uit te leggen waarom hij/zij deze afbeelding had gekozen, als inspiratie voor het park of het tegendeel.

Een workshop verzamelde 9 van de 11 personen van het burgerpanel die aanwezig waren voor het bezoek aan het Zennepark. De workshop vond plaats in de zaal Dynamo van het

gemeenschapscentrum De Kriekelaar (Gallaitstraat 86), waarin 4 thema's op dezelfde manier werden aangesneden.

Een andere workshop, georganiseerd in een zaal van Queensbury, verzamelde 5 omwonenden van het toekomstig park. Hoewel de 4 thema's werden aangesneden, werd vooral de veiligheid besproken (achterkant van de huizen die uitgeven op het park).

Een tiental jongeren van de vzw CréACTIONS (Stephensonstraat 92), meisjes en jongens van ongeveer 15 à 23 jaar, werd eveneens geraadpleegd. Tijdens deze workshop werden vooral de sport- en ludieke uitrustingen aangesneden.

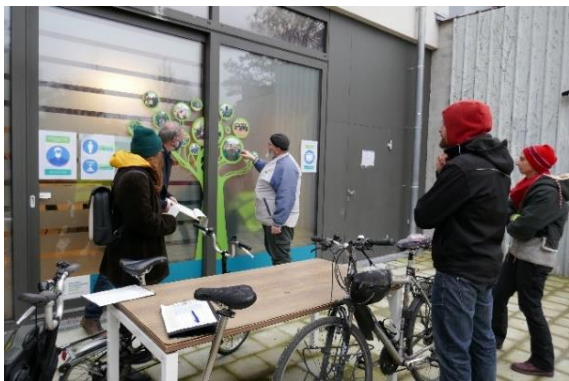
Een vierde workshop speelde zich af in de Stephensonantenne (Vanderlindenstraat 151-153) en was bestemd voor de jongeren van de wijk. Oververtegenwoordigd in de openbare ruimte hebben uitsluitend jongens tussen 16 en 24 jaar eraan deelgenomen. Hoewel de 4 thema's vertegenwoordigd waren werd vooral het probleem van het parkbeheer besproken. De vrees dat het park een "drugspark" zou worden was allesoverheersend in de discussies.

Bilaterale ontmoetingen

Overigens werden ook bilaterale ontmoetingen met de voornaamste actoren georganiseerd om de feedback van ervaringen te verzamelen en om dieper in te gaan op de eerste aanbevelingen volgend op de participatieve momenten: de ploeg van wachters-animatoren van het Dauwpark in Anderlecht,

de ploegleider van de parkwachters van het Zennepark, een lid van de vzw Parkfarm in het park Tours & Taxis, de verantwoordelijke voor de animaties van het Koningin-Groenpark van de vzw Jeunes Schaerbeekois au travail (JST) in het kader van het DWC Kleine Heuvel (RenovaS), de gemeentedienst SPP (Stedelijk Preventieprogramma waaronder de verantwoordelijke voor de gemeenschapswacht en de sociaal straatwerkers (SSW)), de Paviljoenschool gelegen in de Navezstraat (directeur een leerkrachten), de vzw Transit gelegen in de Stephensonstraat, de vzw Début Des Haricots en leden van de groep Moineaux de Schaerbeek.

Formulering van de aanbevelingen

De technische haalbaarheidsstudie (B612 associates en Caneva-s Atelier) – en de aanbevelingen die er uit voortvloeien - hebben meer de écologie, hydrologie, de verontreiniging van de bodem en de stabiliteit van de gebouwen onderzocht.

Onderhavig consultatief en participatief proces, georganiseerd en georkestreerd van december 2021 tot maart 2022, heeft andere aanbevelingsthema's, die meer verbonden zijn met de **behoeften en verwachtingen van de bewoners, woonsters van de wijk en de gemeentediensten** die het park in de toekomst zullen moeten "beheren".

Deze thema's zullen diepgaander worden onderzocht met de gekozen projectauteur. Zij zullen ook kunnen aangevuld worden met andere thema's die zullen opduiken ten gevolge van het participatief proces: participatieve workshops voor programmering voorzien voor 2023 op basis van de schets van het winnend project, met de burgers, ressen, de betrokken wijkverenigingen en de gemeentediensten.

De aanbevelingen bestemd voor de projectauteur voor de inrichting van het Stephensonpark zijn de volgende:

3.1 LINEAIR EN TRANSVERSAAL

Deze aanbevelingen betreffen het bijzonder karakter van een lineair park met beperkte afmetingen, waarvan de topografie niet vlak is, waarvan de ruimte die tussen de spoorweg en de belendende muren genepen ligt, een wandeling voorstelt die twee ingangen verbindt, en waarvoor verschillende ruimtes en sferen moeten bepaald worden om de bezoeken door diverse groepen gebruikers aan te moedigen.

Continue wandeling

De voornaamste wandeling van het park moet aan iedereen de mogelijkheid bieden om de twee ingangen te verbinden, vanaf het Stephensonplein tot de ingang in de Navezstraat: zijn bekleding en glooiingen moet de toegankelijkheid mogelijk maken voor PBM.

De bekleding van de voornaamste wandeling moet de afloop (en/of het opvangen, absorptie) van regenwater mogelijk maken. Een ander materiaal dan bruto beton wordt aangemoedigd.

De voornaamste wandeling moet de voetgangers geruïststellen door de te snelle en gevaarlijke afdaling door fietsen en elektrische steps af te raden: voorzieningen en inrichtingen om de snelheid te breken of afgescheiden fietspaden. Fietsstallingen zullen moeten ingericht worden nabij de ingangen van het park. Het verkeer van kinderen met de fiets of kleine wielrijes (steps, rollers, enz.) moet echter mogelijk zijn.

Naast de voornaamste wandeling ook kleine paden aanleggen doorheen de grasperken om de verschillende delen van het park te verkennen (natuurlijke bekleding, landschapsbehandeling, enz.).

Loopbrug of andere voorziening

Een loopbrug of een andere voorziening moet toelaten om het niveauverschil tussen de ingang van het park in de Navezstraat en de voornaamste wandeling van het park die 4 meter lager ligt te overschrijden: de glooiing moet zacht genoeg zijn om alle publieken veilig te laten rondlopen.

Zijn bekleding moet de afloop van water mogelijk maken en glijpartijen vermijden.

De loopbrug of een andere voorziening zou moeten opgenomen zijn in een welige beplanting en een wandeling bieden tussen de boomkruinen.

De nabijheid van de vzw Transit en het regelmatig bezoek van de wijk door druggebruikers vereist bijzondere aandacht voor de behandeling van de hoeken en schuilhoeken van het park, vooral onder de eventuele loopbrug: er zullen geen afgelegen hoeken toegankelijk mogen zijn, noch dichte struiken die als schuilplaats zouden kunnen dienen.

Bewegwijzering

Het park moet een identiteit krijgen die men kan terugvinden in de bewegwijzering en andere inrichtingselementen.

De zichtbaarheid van het park vanaf de aanliggende openbare ruimten (Stephensonstraat, Stephensonplein en Navezstraat) is erg belangrijk om het bezoek te stimuleren. Een bewegwijzering zal moeten bedacht worden om de voorbijgangers te leiden en uit te nodigen om deze nieuwe groene ruimte en zijn activiteiten te komen ontdekken: deze moet didactisch zijn en geïntegreerd in de identiteit van het park, leesbaar zijn in verschillende talen.

De noodzaak voor een openbare verlichting zal moeten e-besproken worden met de gemeentediensten in functie van het project. Indien nodig zal het ook een element zijn voor de valorisatie van het park. Zij zal moeten opgenomen worden in de vegetatie zonder dat zij last veroorzaakt voor fauna en flora, ook niet voor de insecten. Zij zal de parkingangen benadrukken, de voornaamste wandeling omlijnen en de speel- en sportruimten beveiligen.

Aan de ingangen moet de bewegwijzering de naam van het park en de ingangen, de regels van het park type Huisreglement (te bedenken in co-creatie met de bewoners.woonsters tijdens de participatieve workshops) en de noodnummers, vermelden.

Binnen het park moet de bewegwijzering didactisch en pedagogisch zijn: de verschillende plantensoorten laten ontdekken, informatie verstrekken over de fauna en de insecten, oefeningen voorstellen nabij de sportmodules of de regels voor de verschillende balsporten vermelden, enz.

Ruimten, sfeer, bezoek

Men wenst vooral een gediversifieerd bezoek aan het park en het plein: seksen, culturen, leeftijden, enz. De inrichting moet geen groepen jongens aanmoedigen om te komen ten koste van meisjes, groepen groteren die de kleintjes afschrikken. De gezinnen moeten ook hun plek vinden. Daarom worden multifunctionele, inclusieve en gevarieerde inrichtingen en uitrustingen sterk aangemoedigd zodat de verschillende spellen, sporten, gebruikers.bruiksters naast elkaar kunnen bestaan.

Men moet er daarom op toezien dat er bij voorbeeld geen concentraties van voorgeschreven ruimten op dezelfde plaats ontstaan, namelijk ruimten met één unieke functie die in het algemeen slecht door één soort publiek wordt gebruikt (bij voorbeeld het voetbalveld type agora). Het is essentieel dat wordt afgewisseld met onderhandelingsruimten waar verschillende soorten publiek elkaar kunnen ontmoeten, met een gevarieerd gebruik waar sociale contacten kunnen ontstaan: banken, tafels, enz.

(zie punt 3.3 UITRUSTINGEN). Fysieke grenzen tussen de verschillende soorten ruimten moeten worden vermeden, de visuele en fysieke doorlaatbaarheid moet de bovenhand hebben.

Het Stephensonplein zal een aangelegd plein zijn in het verlengde van het park, en de doorreis van auto's zal sterk beperkt worden door het Good Move plan: het is een ruimte die kalm wil zijn, voor een inrichting die ontspanning bevordert. Het park, daarentegen ligt nabij de spoorwegen en zal meer actieve en lawaaierige ruimten omvatten: sport en spelen, ontmoetingsruimten.

Het Stephensonplein zal van gevel tot gevel moeten herwerkt worden en het Good Move plan integreren. De wijkbewoners.woonster lijken echter tevreden met de huidige inrichting. Zij wensen geen volledig hervormd Stephensonplein. Het zal daarom een lichte herinrichting worden. De bekledingen zullen moeten herzien worden teneinde de doordringbaarheid te bevorderen. De gezinnen (vrouwen en kinderen) zijn sterk aanwezig. Er zullen ontspannings- en ontmoetingsinrichtingen moeten voorzien worden. De hagen worden momenteel erg gewaardeerd omdat zij de banken beschermen. Het speelplein moet elders verplaatst worden, op het plein of in het park. De canisite mag ook verplaatst worden. De zichtbaarheid naar het nieuwe park toe moet worden vergemakkelijkt.

De inrichting van het Stephensonplein moet toelaten om massabijeenkomsten op te vangen zoals dit al jaren gebeurt: animaties voor de kinderen, montage van een filmscherm, enz. Zijn inrichting moet echter niet aanzetten tot balspellen of andere activiteiten die indruisen tegen zijn bestemming als ontspanningsruimte.

Voor een optimaal gebruik van het park en niet enkel de kant van het Stephensonplein zal de ruimte langs de Navezingang ook moeten uitgerust worden: verticale speeltuin - sport aan de ingang, netwerk spellen – sport – ontspanning langs de wandelweg, enz.

Na de inrichting van de nieuwe spoorweglijn door Infrabel, zou het park zich moeten uitstrekken over 7 meter langs de spoorweg en een deel van het terrein langs de toekomstige crèche. De toekomstige inrichting van deze ruimten zal moeten opgenomen worden in het project. Een overleg zal voorafgaandelijk moeten plaatsvinden.

3.2 VEILIGHEID

Deze aanbevelingen betreffen de toegang, het beheer, de sociale controle, alle elementen die zullen toelaten om de veiligheid binnen het park te verzekeren. Zijn bijzondere situatie – binnen een huizenblok en langs de spoorweglijnen – maakt dat men deze elementen aandachtig moet bekijken. De onmiddellijke buurtbewoners van het park (Stephensonstraat nummers 98 tot 114) zijn het meest betrokken en maken zich zorgen over de opening van de gevel achteraan hun huis of hun tuin naar een nieuwe openbare ruimte

Algemene principes

Alle geraadpleegde bewoners.woonsters hebben dezelfde bekommernis: dat het park een plek zou worden voor drugsgebruik. Men zal een goede zichtbaarheid moeten bewaren op alle ruimten van het park, geïsoleerde, sombere hoeken of doodlopende steegjes vermijden, het naast elkaar bestaan van gebouwen aanmoedigen om te vermijden dat sommige groepen de plaatsen naar zich toe trekken.

De sociale controle zal vooral worden verzekerd door een toenemende zichtbaarheid van de verschillende delen van het park: geen té hoge infrastructuren of elementen bouwen die het zicht belemmeren.

Het beheer van en de animatie binnen het park zullen bijdragen aan de veiligheid van de gebruikers. De geplande sociale ruimte, buffet of andere, zal zorgen voor een eerste sociale controle. Bij voorbeeld, een rustlokaal kan er worden ingericht voor de gemeenschapswachters op hun ronde.

Indien het park zou verdwijnen, zal de vergrendeling van zijn ingangen en het wegblijven van bezoekers de werking van de crèche en de andere uitrustingen (CréACtions, Queensbury) niet beletten. Deze moeten een directe ingang behouden vanuit de Stephensonstraat, zonder toegang tot het park zelf.

Hekken en roosters

Het park zal 's nachts gesloten zijn. De veiligheid van de ingangen zal moeten verzekerd zijn door hoge hekken, die echter niet het zicht naar het park beletten door een té massieve installatie die niet uitnodigt om binnen te gaan en die laat denken aan een privéruimte. De hekken moeten de aanwezigheid van het park aanduiden en aanzetten om het te gaan ontdekken.

Het materiaal en de kleur van de hekken moeten esthetisch en warm zijn en herinneren aan het landschapsaspect van het park. Het voorwerp kan eerder artistiek en sculpturaal dan functioneel zijn. Men verwacht echter wel dat het moeilijk te beklimmen zou zijn.

Het grote niveauverschil tussen de ingang in de Navezstraat en de aanwezig sporen vereist een bijzondere beveiliging van die ingang.

De scheiding met de toekomstige spoorweglijn* moet niet lijken op een eenvoudige beveiliging van de plaatsen. Zij moet bijdragen aan de identiteit van het nieuwe park.

* Men dient te noteren dat de bezettingsovereenkomst van het terrein met Infrabel stipuleert dat *“de bezetter de veiligheid van het bezette terrein en de spoorweglijnen moet verzekeren, door de installatie van een afsluiting tussen het terrein dat hij bezet en het spoorwegdomein, van een minimum overschrijdbare hoogte van 2,20 m die plaatselijk op aanvraag van INFRABEL naar 2,40 m kan worden verhoogd, of door een uitrusting met gelijkwaardige efficiëntie. De afstand tussen de buitenrail en de grens van het project zal minimum 3,00 m bedragen. De afsluiting zal van het type Securifor zijn, in goede staat en zal een betamelijk aspect vertonen. Het is verboden de afsluiting te verzekeren door middel van voorwerpen zoals deuren, luiken, metalen platen of andere die niet bestemd zijn voor dergelijke functie.”*

Het project van de toekomstige spoorweglijn maakt momenteel het voorwerp uit van een effectenstudie in het kader van de procedure voor aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning. Deze studie omvat een akoestische studie die het geluidsniveau van de spoorweg ten opzichte van de naburige gebouwen (langs het toekomstig park) meet. Naargelang de resultaten van de akoestische studie zou Infrabel kunnen verplicht worden om een akoestisch scherm te bouwen langsheen de nieuwe spoorweglijn. Het zal dan opportuun zijn om bij te dragen aan het ontwerp van deze uitrusting zodat het zo goed mogelijk wordt geïntegreerd in het nieuwe park.

Achtergevel van de huizen – tuinen

De buurtbewoners.woonsters van het park wensen dat de achterkant van hun huizen (wanneer de gevel uitgaat op het toekomstig park) of de achterkant van hun tuin (wanneer hun buitenruimte grenst aan het toekomstig park) zou beveiligd worden. Er moet rekening gehouden worden met deze problematiek in het inrichtingsvoorstel van het park. Men zal, in overleg met de betrokken buurtbewoners, een inrichting moeten kiezen die past voor alle achterste perceeldelen (zowel gevels als tuinen), of het geval per geval aanpakken zodat niemand overlast ondervindt.

Het beoogde doel van de inrichting van het park is de bescherming van zijn gevels of tuinen, het vermijden van fysieke, visuele of geluidsoverlast: vegetale bufferruimte, roosters met klimplanten, dicht geplante bomen en vegetatie, enz.

De vzw Transit, gelegen Stephensonstraat, in het bijzonder, wenst de intimiteit van haar binnenplaats achteraan te behouden. De muur tussen deze binnenplaats en het park zal moeten behouden blijven maar kan verfraaid worden met planten en zo. De vzw is trouwens geïnteresseerd in een toegang voor

fietsen naar hun binnenplaats achteraan via het park. Zijn zullen deze toegang slechts gebruiken tijdens de openingsuren van het park.

3.3 UITRUSTING

Deze aanbevelingen beogen het park te animeren en uit te rusten om een maximum aantal gebruikers.sters te verwelkomen. De uitrustingen of kleine infrastructures, voor sport, spel of andere functies, moeten hun plaats vinden in het park en op het plein. Maar de ruimte van het park is beperkt en de verwachtingen van de bewoners.woonsters zijn talrijk ...

Sociale ruimte

Het lokaal (heden gebruikt door de Queensbury) centraal gelegen binnen het park is bestemd om een sociale en verbindende functie te herbergen zoals, bij voorbeeld, een activiteit zoals een buffet of gedeelde keuken. Dit lokaal zal ook andere functies zoals de opvang van tijdelijke sociale projecten, het opslaan van spel- en sportmateriaal, ligzetels en parasols voor de zomen, enz., moeten opvangen

De sociale ruimte zal opengaan op een groot terras dat voor iedereen toegankelijk is. Om tegemoet te komen aan de vraag naar een overdekte ruimte type overdekte speelplaats in het park, zou een luifelsysteem kunnen ingericht worden.

Een of meerdere petanque banen zouden kunnen een plaats vinden nabij deze ruimte: de aanwezigheid van senioren is sterk gewenst, temeer daar dit een vermenging van de generaties toelaat, een diversiteit en een sociale controle.

Spellen

Ruimten met vrije grasvelden zijn ook gewenst om deze te kunnen innemen in het kader van activiteiten zoals raketspellen (badminton, ...), balspellen met de kleintjes, mölkky, enz.

Speelpleinen (of uiteenlopende uitrustingen) die voor alle leeftijden bedoeld zijn zullen moeten ingericht worden: allerkleinsten, gemiddelde en grote kinderen, om zich te kunnen uitleven (klimmen, springen, enz.). De activiteiten moeten hergroepeerd worden om de leeftijden niet al te veel op te delen. Sommige infrastructures zijn voor alle leeftijden en genders: nest schommels, trampoline in de grond, enz. Deze krijgen de voorkeur.

De vegetatie moet geïntegreerd worden in de speeltuigen voor de kinderen: té minerale modules vermijden, natuurlijke materialen verkiesen en de natuur en het water erin verwerken. De speelelementen kunnen in de ganse wandeling worden opgenomen om een ludieke doorloop te creëren.

Opgelet voor de groundbekledingen zoals houtsnippers en zandbakken: gevaarlijk en onzichtbaar afval kan erin begraven zitten

Indien er schommels geplaatst worden, dient men er meerdere te voorzien, omdat de ervaring leert dat de kinderen er rond drummen en de achtrijen lang kunnen zijn. Anders kiezen voor schommels met gedeelde zitplaatsen om er verschillende kinderen op te laten.

Men voorziet ook de inrichting van een verticale speelruimte langs de kant van de Navezingang. Het voorstel voor een klimmuur stelt het probleem van het toezicht. Een klein, creatief en origineel speelplein dat aanleunt tegen de belendende muur ('horizontaal "klim" parcours) en dat gebruik kan maken van het niveauverschil van het terrein, bij voorbeeld om er een glijbaan te plaatsen, zou beter passen.

Er is ook gevraagd om de rust- en wachtruimten voor de gezinnen in te richten in de nabijheid van de kinderspeeltuigen en nabij de sociale ruimte.

Sport

Net als de spelen zal men voor uitrustingen kiezen die aanpasbaar zijn voor verschillende publieken, voor een beteren gemengdheid/inclusiviteit.

De afschaffing van de bestaande agoraspace om er de Queensbury op te bouwen vereist ter compensatie een ruimte die voorbehouden is voor balspelen in het park. Die zal bij voorkeur een multisport gebruik moeten bevorderen, om er voetbal te spelen maar ook andere sporten zoals basket.

De klassieke vierkante vorm van een agoraspace omgeven door een ringmuur, neemt veel plaats in en blijft erg ingesloten. De agoraspace werkt het monopoliseren van de ruimte door één groep ten nadele van de andere, vaak het vrouwelijke publiek, in de hand. Rondere vormen, kleiner, met hybride infrastructures zoals bomen met meerdere basketbalnetten laten bij voorbeeld een betere toe-eigening en een betere verdeling van de ruimte toe.

Het plaatsen van dit terrein in de nabijheid van andere speel- en sportinfrastructures is belangrijk om een zekere sociale controle te behouden. Om het rondgooien van ballen te vermijden zal de begrenzing van deze zone goed moeten gepland worden om het zicht niet te belemmeren, met een meer geïntegreerde behandeling dan hoge hekken (bij voorbeeld een plantenscherm, verhoogde niveauverschillen of lager gelegen).

Voor de inclusiviteit is het uiterst belangrijk om meer gemengde sportruimten dan enkel voetbal in te richten. Basketkorven (niet noodzakelijkerwijze tegenover elkaar) zijn geschikt en worden veel gebruikt. Pingpongtafels zijn ook sportinfrastructures die bedoeld zijn voor een breder publiek, ook meer gebruikt door de meisjes. Ook ruimten bestemd voor jogging (parcours met een verschillende grondbekleding) en modules voor gezondheidsparcoursen voor de jongeren die gemakkelijk kunnen worden opgenomen in het natuurlijk landschap van het park.

Bodybuildingapparaten worden erg gewaardeerd en kunnen dienen voor alle genders en leeftijden, op voorwaarde dat er een verscheidenheid aan modellen is die aangepast zijn voor de verschillende publieken en dat met toeziet op een geschikte installatie (kinderen, tieners, senioren). De tieners en vrouwen zijn gevoeliger voor deze sport buiten gezien de blootstelling aan andere personen (bij voorbeeld een opstelling van de apparaten voorzien in rustige zones langs beplante zones). Ook gymnastiektoestellen voor workout zijn in trek, voornamelijk bij de mannen en jongens. Men moet ook sommige lagere voorzien om de kinderen toe toelaten deze te gebruiken als speeltuig (bij voorbeeld apenbruggen). Opgepast echter dat er geen concurrentie wordt gegeven aan Queensbury die erg betaalbare prijzen toepast.

De skate- en stepmodules zijn ook erg in vraag, maar deze vereisen bodemmineralisatie en gaan in tegen de uitgesproken landschapsroeping van het park. De nu al gemineraliseerde ruimten liggen ter hoogte van het Stephensonplein maar laten het skaten niet toe omwille van de geluidsoverlast en de nabijheid van huizen. Vernieuwende oplossingen kunnen niettemin worden voorgesteld voor het park.

Ontspanning

Het ontspanningsmeubilair zal bijdragen aan de identiteit van het park. Men verwacht talrijke banken, zoals picknicktafels, bij voorkeur in hout en erg gezellig. De verscheidenheid op het vlak van zitplaatsen en vormen wordt aangemoedigd om verschillende toe-eigeningen mogelijk te maken: ludieke banken, talrijke zitplaatsen, al dan niet rugleuning, ligzetels, enz.

Sommige banken moeten langs de voornaamste wandeling en de kleine wegeltjes staan, andere bieden rust- of wachtruimte (nabij de speeltuigen, sportterreinen), en nog ander worden een bestemmingsplaats op zich: om elkaar te ontmoeten, samen te komen, te picknicken.

Vooral de tieners en jonge vrouwen komen graag samen rond het meubilair dat voorzien is om te gaan zitten, liggen, elkaar te bekijken. De banken en andere modules zullen daarom op verschillende wijzen worden geplaatst naargelang: tegenover elkaar, naast elkaar, in een cirkel, enz. Zij moeten ook verschillende vormen hebben, gaande van bank naar podium / tribune, met verschillende hoogten. Terrassen zijn eveneens goed, ook voor de klassen van de omliggende scholen en voor het beoefenen van sport op de treden.

De picknicktafels en banken trekken een groot aantal gebruikers aan. Zij zouden in de nabijheid van eventuele stadslandbouwruimten worden geplaatst, maar evenzeer nabij de toekomstige sociale ruimte (buffet of andere), of misschien in de schaduwrijke zones onder de bomen.

Het meubilair moet in elk geval, ongeacht het bestemd is voor ontspanning, spel en vrijetijdsbesteding, sport of multifunctionele bezigheden, sterk genoeg zijn om vandalisme (materialen, kleuren, enz.) te ondergaan. De co-fabricage met de bewoners/woonsters kan zorgen voor meer respect voor het meubilair.

Het park zal meerdere belendende blinde muren hebben, naast de achterkant van de huizen (CréActions, Queensbury, enz.). Het zal nodig zijn om gevarieerde behandeling van deze blinde muren voor te stellen om ze te animeren en hun potentieel uit te buiten. Expressiemuren (blijvende beschilderingen of leesteenbord voor krijtjes) zullen bij voorbeeld kleur en poëzie geven aan het park, en toelaten om de kinderen en kunstenaars van de wijk om zich uit te drukken. Daarbij zullen ook nog andere behandelingswijzen worden gezocht: plantenmuren, de habitat van fauna integreren, schuilplaatsen voor insecten, muurschilderingen, didactische panelen, enz.

3.4 LANDSCHAP

Deze aanbevelingen betreffen het landschapsaspect van het park, zijn biodiversiteit, zijn beplanting, zijn fauna en flora, de insecten die er te vinden zijn, de aanwezigheid van water, enz.

Vegetatie en milieu

Het park moet voornamelijk landschapsachtig, groen blijven, een gevoel van koelte geven in een minerale wijk. De vegetatie al zo veel als mogelijk moeten gebruikt worden om de ruimten af te grenzen. Ook het water kan worden benadrukt en structurerend zijn.

In het algemeen moeten plekken waar men zich kan verstoppen worden vermeden. Het park zal zo vrij mogelijk moeten zijn en bieden over alle zones van het park moeten zichtbaar zijn zodat de harde druggebruikers die naar de vzw Transit, buur van het park, komen niet gemakkelijk plekken vinden waar zij niet te zien zijn wat gunstig is voor hun druggebruik.

De bestaande bomen zullen worden behouden (de treurwilg, de kerselaar en andere fruitbomen) en de struiken en heggen zullen goed zijn voor de fauna. Indien er nieuwe fruitbomen worden geplant moet rekening gehouden worden met het probleem van een complex beheer en de oogst die niet wordt verdeeld onder de bewoners/woonsters.

De grasperken zullen behouden worden om er picknicks, borrels, kinderspelen, sport voor de duur van een namiddag, te organiseren.

Beplantingen inrichten om een zekere zichtbaarheid in het park te behouden, wat het veiligheidsgevoel bevordert. Werken op de zintuigen (reuk, tast, enz.). Landschappen, uitzichten creëren.

De ruimten zouden kunnen bestemd zijn voor andere planten, te beheren door een collectief van bewoners/ gebruikers van het park: een boomgaard op kleine stammen (kleine fruitbomen, minder

diepe wortels), een doolhof van plantenhagen (frambozenstruiken, ...), een habitat voor de kleine fauna type klimop, eetbare en structurerende planten zoals wijnstokken, kiwi, gevlochten wilg,

Daar de bestaande hagen op het Stephensonplein belangrijke plaatsen voor socialisatie zijn voor een kolonie mussen die hun thuis gekozen hebben in de buurt, kunnen zij slechts worden weggekapt indien voldoende nieuwe beplantingen aangepast aan de mussen (hagen, struiken, heesters, enz.) worden voorzien. Desgevallend zullen deze nieuwe beplantingen moeten te vinden zijn op het Stephensonplein (of in de directe omgeving) alvorens de bestaande hagen worden verwijderd. Ook nog voor het behoud van een omgeving die past voor deze mussenkolonie: de open holtes behouden, aarde / stofzones voorzien en waterzones voor hun toiletbeurtjes.

Een gezondheidsdiagnose van de bomen op het Stephensonplein zal toelaten om een bewaar/vervangingsplan van de soorten op te stellen, waarbij hun kuil kan gebruikt worden als te beplanten ruimten.

Moestuinen en compost

De bestaande compost (kant ingang Navez) is van belang voor de Paviljoenschool, gelegen aan de andere kant van de straat. Hij zou permanent kunnen zijn en geïntegreerd worden in de inrichting van het park. Zijn toegankelijkheid moet worden overwogen in functie van de openingsuren van het park en bij voorkeur dicht bij de ingang Navez blijven.

Inzake de eventuele aanleg van een moestuin, vermeldt de bezettingsovereenkomst met Infrabel dat *“de moestuinactiviteit en elke vorm van teelt in volle aarde uitdrukkelijk verboden is. Onder voorbehoud van een volledige sanering van de percelen bestemd voor de moestuinactiviteit door de bezetter en onder voorbehoud dat de activiteit zelf geen verontreiniging veroorzaakt, zou een moestuin of teelt kunnen overwogen worden. Het blijft echter onderworpen aan de schriftelijke toestemming van Infrabel. De moestuinactiviteit in bakken is toegelaten.”*

Indien moestuinen worden aangelegd moet rekening worden gehouden met de toegankelijkheid, de bezonning, de toegang tot een waterbron en een minimale beveiliging.

De afmetingen van de moestuinpercelen hangen af van hun bestemming: een individueel perceel tot moet minimum m² zijn, de collectieve moestuinen variëren van 70 tot 80m². Een té grote collectieve moestuin riskeert niet te werken. Voor een didactische moestuin is alles mogelijk maar hoe kleiner hij is hoe minder zaken men kan doen, het gaat er vooral om observatie. Er zijn ook aromatische tuinen.